

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT. 24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89
E-mail: sekretariat@cbos.pl

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

BS/4/2003

MOTYWY POPARCIA LUB ODRZUCENIA INTEGRACJI

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, STYCZEŃ 2003

Mniej więcej za pół roku odbędzie się referendum w sprawie przystąpienia Polski do Unii Europejskiej. Około dwóch trzecich jego potencjalnych uczestników¹ zalicza się do zwolenników integracji, około jednej piątej - do jej przeciwników. Powstaje pytanie, jakimi motywami kierują się jedni, a jakimi drudzy? Tę kwestię poruszyliśmy w listopadowym badaniu².

MOTYWY POPARCIA DLA INTEGRACJI

Osoby zamierzające poprzeć integrację w referendum zapytaliśmy, co *przede wszystkim* decyduje o tym, że opowiadają się za przystąpieniem naszego kraju do Unii Europejskiej. Ponad dwie piąte zapowiadających głosowanie za wejściem Polski do struktur europejskich twierdzi, że w chwili obecnej tak naprawdę nie ma dla naszego kraju innej możliwości. Taka postawa wynika z przekonania o bezalternatywności członkostwa Polski w Unii. Oznacza to głosowanie za integracją bardziej z konieczności, z którą trzeba się pogodzić, niż z przeświadczenia, że przyniesie ona Polsce korzyści. Inna postawa wynika z przekonania, że integracja jest dla naszego kraju korzystna. Głosowanie za integracją jest wtedy wyborem bardziej korzystnej opcji. Wśród ogółu zwolenników integracji taka postawa przeważa, ale ta przewaga jest stosunkowo niewielka.

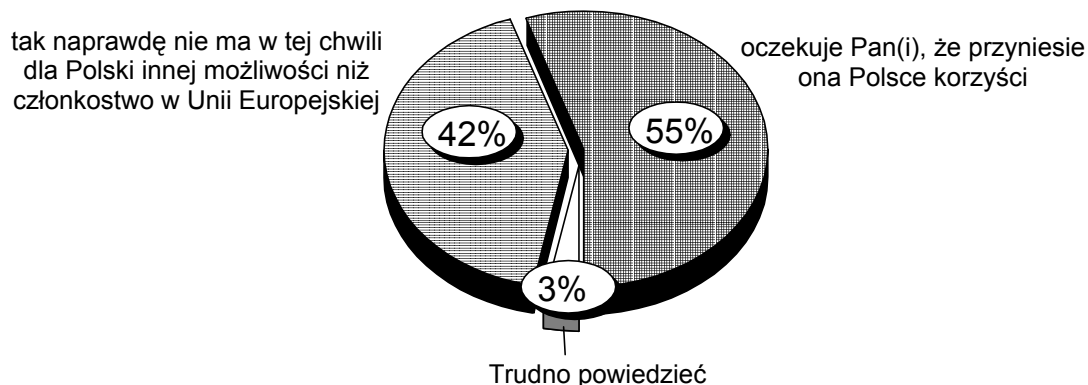
¹ W grudniu 2002 roku zamiar wzięcia udziału w referendum wyrażało 69% ogółu dorosłych Polaków. Wśród nich 67% zapowiadało głosowanie za integracją, a 22% - przeciw. Por. komunikat CBOS „Poziom poparcia dla integracji z Unią Europejską przed szczytem w Kopenhadze”, grudzień 2002.

² Sondaż „Aktualne problemy i wydarzenia” (150) przeprowadzono w dniach od 8 do 11 listopada 2002 roku na liczącej 1042 osoby reprezentatywnej próbie losowo-adresowej dorosłych mieszkańców Polski. Udział w referendum zapowiadało wówczas 72% ogółu dorosłych Polaków - wśród nich 73% zamierzało głosować za integracją, a 18% - przeciw.

Odpowiedzi osób zamierzających poprzeć integrację w referendum (N=550)

CBOS

RYS. 1. CZY, NAJOGÓLNIEJ RZECZ BIORĄC, BĘDZIE PAN(I) GŁOSOWAĆ ZA INTEGRACJĄ PRZED WSKAZANIEM DŁATEGO, ŻE:

Przeświadczenie, że głosowanie za integracją oznacza wybór wariantu korzystnego dla Polski, występuje najczęściej wśród młodych zwolenników przystąpienia naszego kraju do UE - w tej grupie taka postawa zdecydowanie dominuje nad popieraniem integracji jako bezalternatywnej konieczności. Badani w średnim wieku również częściej traktują integrację przede wszystkim jako wariant korzystny dla Polski, ale wśród nich proporcje wskazań są już bardziej wyrównane. Natomiast zwolennicy integracji będący w wieku przedemerytalnym i emerytalnym częściej traktują ją przede wszystkim jako konieczność, z którą trzeba się pogodzić.

Tabela 1

N=550

Wiek	Popiera integrację, gdyż uważa, że:		
	jest to wariant dla Polski korzystny	nie ma dla Polski innej możliwości niż członkostwo w UE	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Od 18 do 24 lat	62	36	3
- 25 - 34	63	34	3
- 35 - 44	54	44	2
- 45 - 54	58	38	4
- 55 - 64	42	57	1
65 lat i więcej	43	53	4

Inne zmienne społeczno-demograficzne nie różnicują w sposób klarowny częstości występowania wśród zwolenników integracji jednej bądź drugiej postawy. Interesująco

natomiast kształtują się te postawy wśród zwolenników integracji różniących się poglądami politycznymi, mierzonymi na skali lewica-prawica. Otóż zwolennicy integracji identyfikujący się z lewicą równie często deklarują zamiar opowiedzenia się w referendum za członkostwem Polski w Unii Europejskiej dlatego, że traktują to jako wariant korzystny dla Polski, jak i jako bezalternatywną konieczność. Natomiast badani o poglądach prawicowych, centrowych, a przede wszystkim niepotrafiący określić swojej orientacji politycznej wyraźnie częściej hołdują przekonaniu, że głosując za wejściem Polski do Unii Europejskiej wybierają wariant korzystniejszy.

Tabela 2

N=550

Poglądy polityczne	Popiera integrację, gdyż uważa, że:		
	jest to wariant dla Polski korzystny	nie ma dla Polski innej możliwości niż członkostwo w UE	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Lewicowe	49	50	2
Centrowe	54	46	0
Prawicowe	56	40	4
Nieokreślone	65	28	7

Wśród bardziej konkretnych motywów głosowania za przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej zdecydowanie na pierwszy plan wysuwa się kwestia poprawy sytuacji na rynku pracy - aż dwie trzecie osób zapowiadających opowiedzenie się w referendum za integracją wskazało na ten właśnie motyw, wyrażając nadzieję na większe możliwości zatrudnienia za granicą lub na zmniejszenie bezrobocia w Polsce (bądź też zarówno na zmniejszenie bezrobocia w naszym kraju, jak i na większe możliwości zatrudnienia za granicą). Ponad połowa zwolenników integracji uważa, że będą lepsze perspektywy dla następnych pokoleń, a około dwóch piątych spodziewa się przyspieszenia rozwoju gospodarczego w Polsce. Natomiast znacznie mniejsza liczba zwolenników integracji (14%) oczekuje korzyści dla wsi i rolnictwa. Dla dwóch piątych osób popierających integrację bardzo ważne jest samo otwarcie granic - swoboda poruszania się i osiedlania na terenie UE. Poprawa warunków życia w Polsce to jeden z najistotniejszych powodów opowiedzenia się za integracją dla co trzeciego jej zwolennika. Ponad jedna czwarta osób popierających integrację uważa, że

ważnym motywem głosowania za członkostwem Polski w UE jest umocnienie pozycji naszego kraju w Europie i świecie. Są też i tacy, dla których jednym z najważniejszych powodów popierania integracji jest nadzieja na poprawę funkcjonowania demokracji w Polsce (16% wskazań). Niewiele osób (6%) kieruje się przekonaniem, że członkostwo naszego kraju w Unii oddziałą pozytywnie na kulturę i obyczaje Polaków.

CBOS	
Dlaczego zamierza Pan(i) głosować za przystąpieniem Polski do UE?	N=552
Obniżenie bezrobocia, lepsze możliwości znalezienia pracy	67%
w tym:	
- po wejściu do Unii zmniejszy się bezrobocie w Polsce	21%
- będą większe możliwości znalezienia zatrudnienia za granicą (na terenie państw UE)	27%
- łącznie pierwszy i drugi powód	19%
Będą lepsze perspektywy życia dla następnych pokoleń	57%
Nastąpi przyspieszenie rozwoju gospodarczego w Polsce	42%
Odczuwalne będą korzyści z otwarcia granic - swoboda poruszania się, osiedlania się na terenie UE	39%
Poprawią się materialne warunki życia	33%
Umocni się pozycja Polski w Europie i w świecie	27%
Polska jest zbyt słaba gospodarczo, aby pozostawać poza Unią	20%
Zbyt wiele już zrobiliśmy na drodze do Unii, aby teraz rezygnować z członkostwa w niej	17%
Poprawi się funkcjonowanie demokracji w Polsce	16%
Korzyści z integracji odniesie polska wieś i rolnictwo	14%
Integracja będzie miała korzystny wpływ na kulturę i obyczaje Polaków	6%
Inne powody	1%
Trudno powiedzieć	1%
Procenty nie sumują się do 100, ponieważ badani mogli wskazać z podanej listy więcej niż jeden najistotniejszy powód swojej decyzji o poparciu integracji.	

Wskazywanie wśród najistotniejszych powodów opowiadania się za integracją tego, że „Polska jest za słaba gospodarczo, by pozostawać poza Unią”, a także podkreślanie, iż „zbyt wiele już zrobiliśmy na drodze do Unii, aby teraz rezygnować z członkostwa” łączy się

z postrzeganiem integracji jako bezalternatywnej konieczności. Wśród tych, którzy tak postrzegają członkostwo naszego kraju w UE, motywy te występują dwukrotnie częściej niż wśród osób sądzących, że integracja jest wyborem korzystnej opcji (odpowiednio: 29% wobec 14% oraz 22% wobec 13%).

Poprawa sytuacji na rynku pracy jest szczególnie częstym powodem popierania integracji przez ludzi młodych (81% wskazań wśród osób do 24 roku życia, 74% - wśród osób w wieku od 25 do 34 lat, 87% - wśród uczniów i studentów). Natomiast dla ludzi w wieku emerytalnym lub przedemerytalnym nadzieja na lepsze perspektywy, jakie będą miały następne pokolenia, jest motywem równie istotnym jak poprawa sytuacji na rynku pracy. Z kolei mieszkańcy wielkich miast liczą na poprawę sytuacji na rynku pracy równie często jak na przyspieszenie rozwoju gospodarczego w Polsce. Mieszkańcy wsi wyróżniają się tym, że zdecydowanie częściej niż inni spodziewają się poprawy materialnych warunków życia, choć niezbyt często wiążą to z korzyściami dla rolnictwa.

Dla zwolenników integracji mających wyższe wykształcenie, zaliczających się do kadry kierowniczej i inteligencji zdecydowanie najczęstszym motywem zamiaru głosowania za przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej jest przeświadczenie, iż stworzy ono lepsze perspektywy dla następnych pokoleń (75% wskazań). Poprawa na rynku pracy schodzi na dalszy plan w tej grupie zwolenników integracji (54%) - patrz tabele aneksowe.

MOTYWY GŁOSOWANIA PRZECIWKO INTEGRACJI

Przeciwnicy wejścia naszego kraju do Unii Europejskiej najczęściej kierują się obawami przed zdominowaniem Polski przez inne państwa - zarówno pod względem politycznym, jak i gospodarczym. Ponad połowa z nich (54%) obawia się, że nasz kraj zostanie wykupiony przez obcy kapitał, niemal dwie piąte (39%) uważa, że polska gospodarka jest zbyt słaba, by sprostać unijnej konkurencji, a nieco większy odsetek (43%) wskazuje na zagrożenia dla polskiego rolnictwa. Dwie piąte osób zamierzających głosować przeciw członkostwu Polski w UE (40%) obawia się utraty suwerenności państwowej, a ponad jedna czwarta (28%) po prostu nie ma zaufania do Unii.

Obawy przed negatywnymi skutkami integracji dotyczą nie tylko gospodarki, ale także - choć w mniejszym stopniu - poziomu życia (21%) oraz kultury i obyczajów (11%).

CBOS	
Dlaczego zamierza Pan(i) głosować przeciw przystąpieniu Polski do UE?	N=133
Po wejściu do Unii Polska zostanie wykupiona przez obcy kapitał	54%
Integracja będzie niekorzystna dla polskiego rolnictwa	43%
Polska nie jest jeszcze przygotowana do integracji	42%
Po wejściu do Unii grozi nam utrata suwerenności państwowej, decyzje nas dotyczące będą podejmowane w Brukseli	40%
Polska gospodarka jest zbyt słaba, by sprostać unijnej konkurencji	39%
Wynegocjowano niekorzystne dla Polski warunki integracji	31%
Nie mam zaufania do Unii Europejskiej	28%
Po wejściu do Unii nastąpi spadek poziomu życia	21%
Brakuje informacji o zasadach i skutkach integracji	15%
Integracja będzie miała niekorzystny wpływ na kulturę i obyczaje Polaków	11%
Inne powody	5%
Trudno powiedzieć	1%
Procenty nie sumują się do 100, ponieważ badani mogli wskazać z podanej listy więcej niż jeden najistotniejszy powód swojej decyzji o odrzuceniu integracji.	

Wśród osób zamierzających głosować przeciw integracji często występuje także pogląd, że jest to krok przedwczesny, gdyż Polska nie jest jeszcze należycie przygotowana do członkostwa w Unii Europejskiej (42%) oraz że przystępuje do niej na niekorzystnych warunkach (31%)³.

Warto także podkreślić, że 15% badanych zapowiadających głosowanie przeciw integracji akcentuje brak informacji o jej zasadach i skutkach.

Opracował

Michał STRZESZEWSKI

³ Należy pamiętać, że badanie realizowane było przed ostatecznym zakończeniem negocjacji akcesyjnych.

A N E K S

Tabela 1. Czy, najogólniej rzecz biorąc, będzie Pan(i) głosować za integracją przede wszystkim dlatego, że: 1 - oczekuje Pan(i), że przyniesie ona Polsce korzyści; 2 - tak naprawdę nie ma w tej chwili dla Polski innej możliwości niż członkostwo w Unii Europejskiej

	1	2	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	55	42	3	550
Płeć				
Mężczyźni	58	39	3	303
Kobiety	51	47	2	248
Wiek				
18-24 lat	62	36	3	98
25-34	63	34	3	93
35-44	54	44	2	106
45-54	58	38	4	117
55-64	42	57	1	69
65 lat i więcej	43	53	4	68
Miejsce zamieszkania				
Wies	59	35	6	168
Miasto do 20 tys.	45	55	0	71
20-100 tys.	53	47	0	113
101-500 tys.	56	40	4	112
501 tys. i więcej mieszk.	56	43	1	87
Wykształcenie				
Podstawowe	66	29	4	126
Zasadnicze zawodowe	55	40	5	123
Średnie	45	54	1	201
Wyższe	61	38	1	100
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	60	40	0	56
Prac.umysł.hiż.szczebła	61	37	2	61
Pracownicy fiz.- umysł.	54	38	8	54
Robotnicy wykwalifikowani	47	53	0	43
Robotnicy niewykwalifik.	66	34	0	18
Rolnicy	48	46	6	22
Pracujący na własny rach.	54	46	0	19
Bierni zawodowo				
Renciści	52	42	6	62
Emeryci	44	54	2	101
Uczniowie i studenci	64	30	6	44
Bezrobotni	67	33	0	58
Gospodynie domowe i inni	45	55	0	12
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	53	45	2	114
społce właścicieli	56	41	3	43
prywatnych i państwa	59	39	3	97
sekt. pryw. poza rolnict.	50	42	7	20
prywatnym gosp. rolnym				
Dochody na jedną osobę				
Do 299 zł	68	24	8	66
300-399	48	52	0	40
400-599	49	48	4	83
600-800	54	45	1	91
Powyżej 800 zł	49	48	3	110
Ocena własnych war. mater.				
Złe	60	35	5	154
Średnie	50	47	2	229
Dobre	56	42	1	167
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	56	43	1	29
Raz w tygodniu	55	42	3	250
1-2 razy w miesiącu	56	43	1	92
Kilka razy w roku	55	42	3	128
W ogóle nie uczestniczy	52	44	5	50
Poglądy polityczne				
Lewica	49	50	2	157
Centrum	54	46	0	162
Prawica	56	40	4	138
Trudno powiedzieć	65	28	7	93

Tabela 2. Dlaczego zamierza Pan(i) głosować za przystąpieniem Polski do UE? Z podanej listy proszę wskazać nie więcej niż cztery najistotniejsze powody swojej decyzji o poparciu integracji. 1 - Obniżenie bezrobocia, lepsze możliwości znalezienia pracy; 2 - Nastąpi przyspieszenie rozwoju gospodarczego w Polsce; 3 - Poprawia się materialne warunki życia; 4 - Korzyści z integracji odniesie polska wieś i rolnictwo; 5 - Poprawi się funkcjonowanie demokracji w Polsce; 6 - Integracja będzie miała korzystny wpływ na kulturę i obyczaje Polaków; 7 - Odczuwalne będą korzyści z otwarcia granic - swoboda poruszania się, osiedlania się na terenie UE; 8 - Będą lepsze perspektywy życia dla następnych pokoleń

	1	2	3	4	5	6	7	8
Ogółem	67	42	33	14	16	6	39	57
Płeć								
Mężczyźni	63	44	37	16	15	6	40	53
Kobiety	72	40	27	12	17	6	38	62
Wiek								
18-24 lat	81	41	37	10	7	8	47	49
25-34	74	43	30	13	10	6	49	62
35-44	56	38	34	18	27	4	44	60
45-54	74	49	28	13	20	4	32	60
55-64	59	36	40	20	18	7	29	57
65 lat i więcej	51	43	27	13	12	9	29	52
Miejsce zamieszkania								
Wies	72	37	41	19	10	6	35	58
Miasto do 20 tys.	65	35	27	14	17	3	42	66
20-100 tys.	72	49	29	15	14	6	48	48
101-500 tys.	68	39	33	12	17	7	38	57
501 tys. i więcej mieszk.	52	52	25	7	29	8	35	61
Wykształcenie								
Podstawowe	71	32	52	17	12	3	29	52
Zasadnicze zawodowe	74	35	33	11	14	4	35	53
Średnie	67	53	29	15	20	7	44	54
Wyższe	54	41	15	12	15	10	46	75
Grupa społ.-zaw. pracujący								
Kadra kier., inteligencja	53	36	17	15	15	7	53	78
Prac.umysł.niż.szczebla	65	55	19	13	28	9	46	70
Pracownicy fiz.- umysł.	67	40	32	19	19	6	41	46
Robotnicy wykwalifikowani	74	56	38	11	5	0	51	48
Robotnicy niewykwalifik.	66	44	78	30	0	7	36	65
Rolnicy	87	50	37	14	23	6	7	59
Pracujący na własny rach.	33	59	13	4	14	7	37	49
Bierni zawodowo								
Renciści	71	32	37	16	17	6	33	49
Emeryci	57	43	32	15	11	10	32	54
Uczniowie i studenci	87	37	25	11	10	9	54	57
Bezrobotni	85	55	55	11	21	0	28	55
Gospodynie domowe i inni	66	40	19	11	42	0	55	46
Pracuje w:								
inst. państw., publicznej	62	42	27	13	19	6	52	65
społce właścicieli	57	54	46	23	22	4	42	58
prywatnych i państwa	62	54	23	12	9	7	39	58
sekt. pryw. poza rolnict.	85	41	35	13	24	7	8	65
prywatnym gosp. rolnym								
Dochody na jedną osobę								
Do 299 zł	84	26	48	20	8	4	19	60
300-399	85	42	54	24	14	4	33	46
400-599	65	47	27	18	23	3	45	46
600-800	61	42	34	12	15	6	38	59
Powżej 800 zł	59	45	18	16	19	8	47	64
Ocena własnych war. mater.								
Złe	72	41	43	15	17	7	31	55
Średnie	68	38	31	15	17	4	40	54
Dobre	62	48	26	13	14	8	46	63
Udział w prakt. religijnych								
Kilka razy w tygodniu	75	31	31	32	16	7	30	35
Raz w tygodniu	69	45	32	12	14	6	41	56
1-2 razy w miesiącu	73	32	28	14	19	2	38	58
Kilka razy w roku	64	42	34	15	16	6	33	58
W ogóle nie uczestniczy	49	54	44	15	17	15	51	57
Poglądy polityczne								
Lewica	62	50	32	13	17	7	40	54
Centrum	70	43	31	20	18	9	39	60
Prawica	68	37	29	10	19	5	42	57
Trudno powiedzieć	70	35	43	12	5	2	33	57

Tabela 2 cd. 9 - Umocni się pozycja Polski w Europie i świecie; 10 - Polska jest zbyt słaba gospodarczo, aby pozostać poza Unią; 11 - Zbyt wiele już zrobiliśmy na drodze do Unii, aby teraz rezygnować z członkostwa w niej

(%)

	9	10	11	Inne powody	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	27	20	17	1	1	552
Płeć						
Mężczyźni	28	18	17	1	1	303
Kobiety	26	23	17	2	0	250
Wiek						
18-24 lat	31	17	17	2	0	100
25-34	24	19	11	1	0	93
35-44	24	21	26	0	0	106
45-54	23	18	9	1	1	117
55-64	19	21	24	4	0	69
65 lat i więcej	44	27	17	2	3	68
Miejsce zamieszkania						
Wies	21	12	16	1	1	170
Miasto do 20 tys.	24	28	17	0	1	71
20-100 tys.	36	17	16	0	0	113
101-500 tys.	29	17	18	0	1	112
501 tys. i więcej mieszk.	27	26	18	5	1	87
Wykształcenie						
Podstawowe	22	15	14	2	0	126
Zasadnicze zawodowe	23	15	15	0	2	123
Średnie	29	20	17	0	0	203
Wysze	34	33	22	1	0	100
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier. i inteligencja	36	38	20	1	0	56
Prac.umysł.fiz.szczegła	30	16	7	0	0	61
Pracownicy fiz.- umysł.	23	13	22	0	2	54
Robotnicy wykwalifikowani	16	16	21	2	0	43
Robotnicy niewykwalifik.	27	9	9	0	0	18
Rolnicy	6	22	8	0	2	22
Pracujący na własny rach.	51	21	26	0	0	19
Bierni zawodowo						
Renciści	25	27	13	2	0	62
Emeryci	34	20	18	2	2	101
Uczniowie i studenci	23	17	16	3	0	46
Bezrobotni	14	16	17	0	0	58
Gospodynie domowe i inni	45	8	28	8	0	12
Pracuje w:						
inst. państw., publicznej	32	26	16	0	0	114
spółce właścicieli						
prywatnych i państwa	24	13	18	2	0	43
sekt. pryw. poza rolnict.	27	18	16	0	1	97
prywatnym gosp. rolnym	0	25	10	0	2	20
Dochody na jedną osobę						
Do 299 zł	14	19	9	0	1	66
300-399	24	15	6	0	0	40
400-599	23	18	23	2	1	83
600-800	33	19	18	4	0	91
Powyżej 800 zł	30	26	17	1	1	110
Ocena własnych war. mater.						
Złe	25	16	12	2	0	154
Średnie	26	22	18	2	1	231
Dobre	31	21	20	0	1	167
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	25	23	9	2	2	29
Raz w tygodniu	30	16	18	1	0	250
1-2 razy w miesiącu	22	21	18	1	0	94
Kilka razy w roku	28	24	17	3	1	128
W ogóle nie uczestniczy	17	27	12	0	1	50
Poglądy polityczne						
Lewica	31	26	13	2	0	157
Centrum	24	16	18	1	1	162
Prawica	28	27	19	2	1	138
Trudno powiedzieć	24	8	20	1	1	95